

**แนวทางดำเนินการตามมาตรการเฝ้าระวังผักและผลไม้สดนำเข้า
ที่อาจมีสารพิษตกค้างทางการเกษตร ณ ด่านอาหารและยา (ฉบับปรับปรุง)
(สำหรับผู้นำเข้า)**

ความเป็นมา

สืบเนื่องจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศวาระแห่งชาติด้านสุขภาพของประเทศไทย ในปี ๒๕๖๓ เป็นปีอาหารปลอดภัย ให้ประชาชนไทยได้บริโภคอาหารที่มีความปลอดภัยจากสารกำจัดศัตรูพืช เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒ และจากปัญหาการตกค้างของวัตถุอันตรายทางการเกษตรในผักผลไม้สดเกินค่ามาตรฐานซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จึงได้ออกประกาศ เรื่อง คำชี้แจงมาตรการเฝ้าระวังผักและผลไม้ที่อาจมีสารพิษตกค้างทางการเกษตร เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๓ ซึ่งมาตรการดังกล่าวมีผลครอบคลุมทั้งการผลิต นำเข้า และจำหน่าย

โดยกรณีการนำเข้ากำหนดให้มีการตรวจสอบสารพิษตกค้าง และการแสดงฉลากของผักและผลไม้ ณ ด่านอาหารและยาทุกครั้งที่มีการนำเข้า หรือให้ผู้นำเข้าแสดงหนังสือรับรองผลการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบของประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิดหรือสถาบันเอกชนที่ได้รับการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการตาม ISO/IEC 17025 ประกอบการนำเข้า เพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นกองด่านอาหารและยา จึงได้จัดทำแนวทางการดำเนินการตามมาตรการเฝ้าระวังผักและผลไม้สดนำเข้าที่อาจมีสารพิษตกค้างทางการเกษตร ณ ด่านอาหารและยา (สำหรับผู้นำเข้า) ขึ้น เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาตรการดังกล่าวไปปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

กรอบการดำเนินการ

๑. การดำเนินการตามมาตรการนี้เป็นไปตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยเรื่อง อาหารที่มีสารพิษตกค้าง และเรื่อง กำหนดวิธีการผลิต เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตและการเก็บรักษาผักหรือผลไม้สดบางชนิด และการแสดงฉลาก ออกตามความในพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ประกอบกับ ประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่อง การตรวจสอบอาหารที่นำเข้าหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๙

๒. อาหารที่ต้องปฏิบัติตามประกาศสำนักงานฯ เรื่อง คำชี้แจงมาตรการเฝ้าระวังผักและผลไม้ที่อาจมีสารพิษตกค้างทางการเกษตร ได้แก่ ผักและผลไม้สดทุกชนิด แต่ไม่รวมผักผลไม้ชนิดแห้งและแช่แข็ง

๓. กองด่านอาหารและยา ได้จัดทำ บัญชีรายชื่อผักผลไม้สดนำเข้าที่พบปัญหาสารพิษตกค้างจากวัตถุอันตรายทางการเกษตร (บัญชี Very high risk) เพื่อแจ้งให้เจ้าหน้าที่และผู้นำเข้าได้ทราบว่าผักผลไม้สดชนิดใด จากผู้ผลิตผู้ส่งออกหรือผู้ขายรายใด มีความเสี่ยงจากสารพิษตกค้าง โดยนำข้อมูลรายชื่อผักผลไม้สดที่พบการตกค้างจากวัตถุอันตรายทางการเกษตรไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ชื่อผู้ผลิตผู้ส่งออกหรือผู้ขาย และประเทศต้นทาง มาจากบัญชีระบบกักกัน

๔. กองด่านอาหารและยาได้จัดกลุ่มผักผลไม้สดตามความเสี่ยงของการพบสารพิษตกค้างทางการเกษตรที่เคยพบปัญหา เป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

๔.๑ กลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงมาก (Very high risk) หมายถึง ผักผลไม้สดที่ปรากฏใน “บัญชีรายชื่อผักผลไม้สดนำเข้าที่พบปัญหาสารพิษตกค้างจากวัตถุอันตรายทางการเกษตร”

๔.๒ กลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง (High risk) หมายถึง ผักผลไม้สดที่ด้านอาหารและยา มีการเก็บตัวอย่างในปีงบประมาณที่ผ่านมาแล้วพบปัญหาซึ่งจะมีการแจ้งเป็นรายปี โดยปีงบประมาณ ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ มีประวัติการพบสารพิษตกค้างทางการเกษตรมากกว่าร้อยละ ๒๐ ของตัวอย่างผักผลไม้แต่ละชนิด ใน ๕ อันดับแรก ได้แก่

กลุ่มผัก : ถั่วลันเตาหวาน ขึ้นฉ่าย ผักชี กระเทียม พวยเล้ง

กลุ่มผลไม้ : เชอร์รี่ ส้ม สตรอว์เบอร์รี่ องุ่น และแก้วมังกร

๔.๓ กลุ่มที่มีความเสี่ยงต่ำ (Low risk) หมายถึง ผักผลไม้สดที่ด้านอาหารและยา เก็บตัวอย่างในปีงบประมาณที่ผ่านมา แล้วมีประวัติการพบสารพิษตกค้างทางการเกษตรไม่เกินร้อยละ ๒๐ ของตัวอย่างผักผลไม้แต่ละชนิด และไม่ใช้กลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงมาก (Very high risk) หรือกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง (High risk)

๕. พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดหลักการตรวจสอบสารพิษตกค้างทางการเกษตรในผักผลไม้สดนำเข้าตามความเสี่ยงจากมากไปน้อย โดยกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงที่สุดจะใช้มาตรการจัดการที่เข้มงวดที่สุด ส่วนกลุ่มความเสี่ยงอื่นจะใช้มาตรการจัดการที่ลดหลั่นลงมา

๖. กองด้านอาหารและยาจะอำนวยความสะดวกแก่ผู้นำเข้าด้วยการดเนินมาตรการบางประการ หากผู้นำเข้าสามารถแสดงหนังสือรับรองผลการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างจากวัตถุดิบทางการเกษตร (Certificate of Analysis : COA) ตามรายการที่กำหนด ที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบของประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิด หรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับมอบหมายหรือได้รับการรับรองจากหน่วยงานของรัฐ หรือสถาบันเอกชนที่ได้รับการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 ประกอบการนำเข้า เพื่อแสดงว่าผักผลไม้สดดังกล่าวมีความปลอดภัยเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้การแสดง COA ดังกล่าวไม่ใช่มาตรการบังคับ เป็นมาตรการเพื่อทำให้การตรวจสอบเป็นไปโดยรวดเร็ว ทั้งนี้รายการสารพิษตกค้างฯ ที่กำหนดให้แสดงใน COA เป็นดังนี้

๖.๑ กลุ่ม Very high risk ให้แสดงรายการสารตามที่ปรากฏในบัญชี Very high risk

๖.๒ กลุ่ม High risk ให้แสดงตามรายการสารพิษตกค้างฯ ที่พบปัญหาของกลุ่ม High risk รวมกับสารไกลโฟเสต พาราควอต และหรือคลอร์ไพริฟอส

๗. บัญชี Very high risk และรายการสารพิษตกค้างฯ ที่พบปัญหาของกลุ่ม High risk สามารถตรวจสอบได้จากเว็บไซต์กองด้านอาหารและยา (www.fda.moph.go.th/sites/Logistics/Pages/Main.aspx)

วิธีดำเนินการสำหรับผู้นำเข้า

๑. ตรวจสอบชื่อผักผลไม้สด และผู้ผลิตหรือผู้ส่งออกหรือผู้ขายว่าอยู่ในกลุ่ม Very high risk หรือไม่ จากบัญชี Very high risk ในเว็บไซต์กองด้านอาหารและยา หากอยู่ในกลุ่มนี้เจ้าหน้าที่ด้านอาหารและยาจะเก็บตัวอย่างมอบให้ผู้นำเข้านำไปส่งตรวจวิเคราะห์ที่ห้องปฏิบัติการของรัฐ หรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับมอบหมาย หรือสถาบันเอกชนที่ได้รับการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 เพื่อหาสารพิษตกค้างจากวัตถุดิบทางการเกษตรตามรายการสารที่เคยพบปัญหา และจะดำเนินการกับสินค้าที่เหลือ ดังนี้

๑.๑ กรณีเจ้าหน้าที่พิจารณาเหตุผลความจำเป็นของผู้นำเข้า และความพร้อมของสถานที่เก็บสินค้า ณ ด่านนำเข้าแล้ว พบว่าสามารถรอผลการตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการได้ จะกักสินค้าเพื่อรอผลวิเคราะห์ ทั้งนี้ภาระค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาสินค้าอยู่ในความรับผิดชอบของผู้นำเข้า

- หากผลวิเคราะห์เป็นไปตามมาตรฐาน ให้ดำเนินพิธีการทางศุลกากรต่อไป

- หากผลวิเคราะห์ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ไม่ให้นำเข้า

๑.๒ กรณี**ไม่สามารถ**รอฟผลการตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการได้ ผู้นำเข้าต้องทำบันทึกคำให้การว่า ไม่ประสงค์จะรอฟผลการวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการพร้อมทั้งเหตุผลความจำเป็น และเงื่อนไข “ยินยอมให้พนักงานเจ้าหน้าที่อายัดสินค้าไว้ ณ สถานที่เก็บตามใบอนุญาตนำเข้าหรือสั่งอาหารเข้ามาในราชอาณาจักร จนกว่าจะได้รับการถอนอายัด จึงจะนำสินค้าไปดำเนินการต่อไปได้” และเจ้าหน้าที่จะอายัดสินค้า จากนั้นให้ผู้นำเข้าดำเนินพิธีการทางศุลกากรต่อไป

กองด่านอาหารและยาจะอำนวยความสะดวกแก่ผู้นำเข้า หากสามารถแสดง COA ที่ระบุรายการสารตามที่ปรากฏในบัญชี Very high risk เพื่อแสดงว่าผักผลไม้สดรูดังกล่าวมีความปลอดภัยเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด โดยจะได้รับยกเว้นการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น ซึ่งจะทำให้การตรวจปล่อยดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว

๒. ตรวจสอบชื่อผักผลไม้สดว่าอยู่ในกลุ่ม High risk หรือไม่ หากอยู่ในกลุ่มนี้เจ้าหน้าที่จะสุ่มเก็บตัวอย่างส่งตรวจวิเคราะห์ที่ห้องปฏิบัติการเพื่อหาสารพิษตกค้างทางการเกษตร จากนั้นให้ผู้นำเข้าดำเนินพิธีการทางศุลกากรต่อไป

ทั้งนี้ผู้นำเข้าสามารถแสดง COA ที่ระบุรายการสารที่พบปัญหาของกลุ่ม High risk เพื่อแสดงว่าผักผลไม้สดดังกล่าวมีความปลอดภัยเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจะทำให้การตรวจปล่อยดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้สามารถตรวจสอบรายการสารดังกล่าวได้จากเว็บไซต์กองด่านอาหารและยา

๓. กรณีตรวจสอบแล้วพบว่าผักผลไม้สดที่นำเข้า**ไม่อยู่**ในกลุ่ม Very high risk และกลุ่ม High risk ถือว่าอยู่ในกลุ่ม Low risk เจ้าหน้าที่จะสุ่มเก็บตัวอย่างเพื่อทดสอบด้วยชุดทดสอบเบื้องต้น GT-Pesticide test kit และ GPO-TM/2 kit จากนั้นให้ผู้นำเข้าดำเนินพิธีการทางศุลกากรต่อไป

ทั้งนี้หากผลการทดสอบเบื้องต้นพบข้อสงสัยการปนเปื้อน เจ้าหน้าที่จะนำผักผลไม้สดที่เก็บตัวอย่างไว้ ส่งตรวจวิเคราะห์เพื่อยืนยันผล ณ ห้องปฏิบัติการเพื่อหาสารพิษตกค้างทางการเกษตร

๔. กรณีเป็นผักหรือผลไม้สด ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยเรื่อง กำหนดวิธีการผลิตเครื่องมือ เครื่องใช้ในการผลิตและการเก็บรักษาผักหรือผลไม้สดบางชนิด และการแสดงฉลาก ผู้นำเข้าต้องแสดงเอกสารรับรองมาตรฐานการผลิตของสถานที่ผลิตผักหรือผลไม้สดบางชนิดที่มีกระบวนการคัดและบรรจุในบรรจุภัณฑ์ชนิดต่างๆ ที่ออกโดย หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบของประเทศผู้ผลิต (Competent Authority) หรือหน่วยงานอื่นที่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบของประเทศผู้ผลิต หรือหน่วยตรวจสอบและรับรอง (Certification Body : CB) ที่ได้รับการรับรองระบบงานจากหน่วยรับรองระบบงาน (Accreditation Body : AB) ที่เป็นสมาชิกและได้รับการยอมรับจากหน่วยงานสากลว่าด้วยการรับรองระบบงาน (International Accreditation Forum : IAF) หรือหน่วยงานอื่นที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาประกาศกำหนด โดย

๔.๑ เป็นเอกสารฉบับจริง

๔.๒ กรณีเป็นเอกสาร**ฉบับสำเนา** จะต้องผ่านการรับรองโดย หน่วยงานที่ออกใบรับรอง หรือสถานทูตหรือสถานกงสุลของประเทศผู้ผลิตที่ตั้งในประเทศไทย หรือหน่วยงานของรัฐในประเทศผู้ผลิต หรือบุคคลที่รัฐรับรองในประเทศผู้ผลิต เช่น Notary public / Chamber of commerce / Commissioner of Oaths / Justice of Peace เป็นต้น

๔.๓ การใช้เอกสารอื่นใดที่ไม่ใช่เอกสารรับรองการผลิต เช่น Health certificate, Certificate of Free Sale หากมีการรับรองครอบคลุมถึงกระบวนการคัดและบรรจุผักหรือผลไม้สดในบรรจุภัณฑ์ชนิดต่างๆ ด้วย จะสามารถใช้ประกอบการนำเข้าได้ ทั้งนี้ต้องเป็นการรับรองโดยหน่วยงานของรัฐ

๕. ฉลากของผักหรือผลไม้สด ตามข้อ ๔ ขณจะนำเข้า ควรระบุ ชื่อผู้ผลิต และประเทศผู้ผลิต ชื่อผลิตภัณฑ์ เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบเอกสารรับรองมาตรฐานการผลิตของเจ้าหน้าที่